

Szeged város feltöltéséről.

A szegedi mérnök- és építészegyesület április hó 26-iki vitaestéjén felolvasta **Polezner Erős.**

I.

Farkas Árpád tisztelt barátom folyó évi április hó 12-én előadást tartott Szeged város feltöltési magasságának részbeni csökkentésének lehetőségéről. Mivel véleményemet az előadottakkal alapvonásaiban sem tudom összeegyeztetni, mivel a rendelkezéseimre álló adatokból következtetett megállapodásaim a t. barátoméval homlokegyenest ellenkeznek, és mivel azokat csak úgy erősíthetném meg, ha az előadottak részleteinek megcáfolásába is belemegyek, szíves türelmét kérem a tisztelt szakosztálynak, ha előadásom a szokásos rövid hozzászólások kereteit túllépne.

Farkas Árpád alapfeltételül azt állította fel, hogy a királybiztosság által megállapított feltöltési magasságok, az általa tervezett csatornahálózat megépítése esetén lényegesen redukálhatók.

Véleményem szerint, ha a javasolt feltöltési redukeiók tényleg elfogadtatnának, akkor Szeged városa a modern kultúrvárosok legelőkelőbb szükségleteit nem volna képes biztosítani, melynek közvetlen vagy közvetett folyamánai a város továbbfejlődésének gátló akadályai lennének.

1879-ik évben Szeged városát elöntötte és majdnem teljesen megsemmisítette a Tisza vize. A város újjáépítésére Tisza Lajos királybiztos vezérlete alatt egy bizottság szerveztetett, hol a műszaki vezetés Lechner Lajos hírneves és többszörösen kitüntetett mérnök kezeibe volt letéve. A királybiztosság működését úgy életében, valamint megszünte után a legelőkelőbb kritika tárgyává tették, anélkül azonban, hogy fáradságot vettek volna maguknak annak mély tudományon alapuló működésébe mélyebben beletekinteni. Szeged város árvíz előtti falusi állapotát összehasonlítva a pár évtized alatt keletkezett palotasorokkal, hiába, akárhogy forgatjuk a dolog állását, el kell ösmernünk, hogy még sem volt az a királybiztosság olyan felületes társaság, mint amilyennek fel szokták tüntetni. Tisztában voltak ők azzal, hogy egy helyesen megalapozott város, ha annak lakóiban megvan a haladni akarás, csak előre mehet, nem hátra. Az bizonyos, hogy nem állítottak fel pl. oly elveket, hogy ahol nem lehet pincét építeni, hát ne építsünk pincét, mert ők várost, Magyarország második városát akarták fejlődésképesen talpra állítani, nem pedig egy nagy falut összedrótozni, a mely a viszonyok fordulása esetén a Tisza folyó által a föld színéről újra kitöröltessék.

Lechner Lajos „Szeged újjáépítése“ munkájában a város belterületének feltöltési szükségességét, az esetleg újra bekövetkezendő árvíz elleni védekezéssel indokolja, majd pedig így ír: „Szeged általában mélyen fekszik, a talajvíz pedig aránylag igen magasan mozog, ugyannyira, hogy ősszel és tavasszal a város egy nagy részét talajvíz lepi el“ stb.

Az árvíz utáni időkben a katasztrófa hatása alatt oly természetesnek találtatott a város bizonyos magasságra való feltöltése, hogy azt abban az időben bővebben indokolni teljesen felesleges volt. A királybiztosság kérte az akkori kormányt, hogy egyszerre az egész város töltessék fel, azonban ezen kérelme költséghiány szempontjából csak részben teljesített; azaz a város egy része feltöltetlenül hagyatott. Az időközben épült házak azonban az egyes építési kerületekben megállapított jövőbeni magasságok figyelembe vételével engedélyeztettek és épültek fel. Nem említem azon házakat, hol az építési vállalat az építetők megrövidítése végett, vagy az építetők saját rövidlátásuk folytán a padozatmagasságokat a kitűzött nívónál alacsonyabbra hagyták, mert ezen rendelkezések már kis számuk folytán sem befolyásolhatják fejtegetéseim helyességét.

Szükségeseznek tartom Szeged városának a királybiztosság által a II. és III. építési kerületre megállapított magasságokra való feltöltését első sorban a geológiai viszonyok miatt.

A város belterületének geológiai alakulatait a királybiztosság mélyfurások segítségével feltárta és térképezte. A térképekről leolvasható, hogy az altalajban a víz át és víz át nem eresztő rétegek sűrűn váltakoznak, de leolvasható a térképekről az is, hogy az első víz át nem eresztő réteg a Tisza folyó felé esik és ezenkívül a város belterületén magassági változásokat is mutat, vagyis ezen agyagréteg a térszín alatt teknőket, kisebb, hogy úgy fejezzem ki magam, dombokat alkot. Ha most már a fölötté lévő vízáteresztő, illetve vízraktározó rétek vízzel telítetnek, a réteg telítési magassága adja az ugynevezett talajvíz magasságát. Az esetenkénti pontos összefüggés a geológiai viszonyok, alakulatok és talajvíz magasság között kimutatható.

Nézzük hát tulajdonképpen miből is adódik össze az ugynevezett talajvíz.

Farkas Árpád barátom állítja, hogy a talajvíz állását a Tisza vize nem befolyásolja, azonban, hogy a belvárosban a talajvíz görbéi miatt oly magasak, azt nem mondja meg, azt állítja, majd alacsonyabb lesz, ha elkészül az új csatorna. Állítom, hogy a talajvíz-állást lokálisan a Tiszavíz magassága is befolyásolja és pedig azon helyeken, hol a meder által kettévágott vízáteresztő rétegeket nem tudja elnyálkásítani, azaz a homoru, ugynevezett szakadó partoknál.

Ha megfigyeljük a Tisza rakpartjának említett szakaszait, kis vizállásokat, azokból egész kis patakok bugyognak elő, már pedig ha akkor a víz ki tud jönni, oda az be is tud hatolni, vagy pedig méltóztassék ily helyeken a talajvíz-állásokat napról-napra megfigyelni és feljegyezni, akkor tapasztalataim helyes következtetése kétségbe vonható nem lesz.

A Tisza vizállás változásainak a talajvíz magasságokra okozott befolyásai, normális időben és körülmények között nem bir elsőrendű fontossággal. A Tisza vizállás behatásai azonban arányban állanak az árvíz magassági kottákkal. A dolog természetéből folyik, hogy kritikus időben helyenkint lényegesen befolyásolnia kell a talajvíz magasságát. Tehát mivel épen kritikus időben a vízveszély alkalmával van arra legnagyobb szükség, hogy a talajvíz magasságok bizonyos mértéken túl ne lépjenek, ezért nem osztom az én igen tisztelt barátom azon nézetét, hogy a Tisza folyót számításunkon kívül helyezhetjük.

Befolyásolja a talajvíz magasságokat a csapadék, melynek egy része ott a helyszínén szüremldött a talajba, vagy pedig a víz át nem eresztő agyagréteg magasabb pontjairól, a felszíni vízáteresztő rétegben szépen lecsúszva az agyagréteg katlanaiba és ott iparkodik a magassági differenciákat kiegyenlíteni. Az első vízáteresztő rétegünk általában a Tisza folyó felé esik. Az előtől vándorló talajvizek távolabbi helyekről is jöhetnek, úgy, hogy a körtöltésen kívüli területek vízzel való elborítása esetén ezzel, mint elsőrendű fontosságu okkal mindenesetre számolnunk kell. Évekkel ezelőtt Hubert Lajos kir. főmérnök ur ide vonatkozólag tanulmányokat eszközölt és azok javaslat alakjában a város tanácsa elé is kerültek. Hogy ő mily fontosságot tulajdonított a talajvíz e faktorának, mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy ezen beszüremldő vizeket a városon kívül egy öv-árokban összegyűjteni, a város belterületére való betörésüket meggátolni és az öv-árkot a holt Tiszába levezetni javasolta. A terv eredeti és megkapó volt, azonban csak normális viszonyok között, mert hogy a külterületek vízzel borítása esetén mi lesz, arra javaslat nem felelt meg. Farkas Árpád ezen talajvíz befolyásoló faktorról nem tesz említést.

(Folytatjuk.)

A legkedélyesebb öngyilkos.

— Aki papucsszeggel akarta agyonlőni magát. —

(Saját tudósítónktól.) Az április humor-szezonban talán az volt a legjobb áprilisi vicc, ami pénteken délután történt Szegeden, a szegedi rendőrség asszisztálása mellett. A szereplők nagyon komolyan játszották el szerepeiket, de a körülmények úgy alakultak, hogy a komoly öngyilkosságból humoros eset lett. Az eset így történt:

Pénteken délután az ügyeletes rendőrtisztviselőt sürgősen kihívták a Kisfaludi-utcába, hogy ott Zombori János szegedi szobafestő öngyilkos lett. A rendőrök kimentek a Kisfaludi-utcába. Zombori János lakása be volt zárva és az ajtóra krétával nagy betűkkel rá volt írva:

— Vidékre távoztam.

A rendőrök bezörgettek az ajtón, de az ajtót nem nyitották ki. Benéztek az ablakon, telve volt a szoba lőporfüsttel és a szoba közepén, a padlón egy ember hevert. A rendőrök még dörömböltek egy kis ideig az ajtón, azután betörték az ajtót. Alig értek be a szobába, hozzászókkott a szemük a lőporfüsthöz és ekkor ijedten látták, hogy az öngyilkos fölkel a földről.

— Adjon isten jó estét, — mondotta az öngyilkos.

— Jó estét, hát nem sikerült, öregem?

— Nem! Alásan jelentem kapitány urnak.

— Ejnye, ejnye. Mit akart csinálni?

— Semmit. Megtöltöttem puskaporral a kétesövűt, raktam bele papucsszöveget, aztán magamra lőttem. Nem tudom biztosan, hogy öngyilkos akartam-e lenni, vagy nem.

Az ügyeletes rendőrtisztviselő megvizsgálta a puskát és konstataulta, hogy a szobafestő tényleg papucsszeggel akarta agyonlőni magát. A szobafestő, aki különben is erősen be volt rugva, a jegyzőkönyvbe a következőket diktálta:

— Azért akartam meghalni, mert a feleségem itt hagyott. Nem mondom egyebet, csak annyit, hogy ha az asszony két óra múlva itthon nem lesz, újra megmérgezem magam.

— Mivel?

— Hát szeszszel.

Az ügyeletes rendőrtisztviselő megvigasztalta az életunt szobafestőt, hogy holnap délelőtt felhívhatja a feleségét a rendőrségre és ott ki fogja békíteni vele.

— Jó lesz, akkor ma még nem akasztom fel magam, pedig már el is készítettem a gyufaoldatot.

Ezalatt kiszállt a szobából a lőporfüst és a humoros öngyilkos, mintha misem történt volna, levetette a kabátját és lefeküdt aludni az ágyba. Megérkeztek a mentők is, de azoknak már semmi dolguk sem akadt.

Mikor a rendőrök is indulni készültek, az öngyilkosjelölt kiszólt a párnák közül:

— Köszönöm kapitány ur, hogy megmentette az életemet.

Az ablak alatt az öngyilkosnak már csak a jóízű hortyogása hallatszott.

NAPI HIREK

Szegedi tolvajok szövetkezete.

(Saját tudósítónktól.) Pénteken délután nagyon sok és váratlan dolga akadt a szegedi rendőrségnek. Két helyen is történt betörés még pedig olyan analóg módon, hogy a rendőrség valószínűnek tartja, hogy egy jól szervezett tolvajbanda működik Szegeden. Mindkét betörés délből történt, mikor az üzletekben nincs senki és szünetel a munka. Ezt a kedvező alkalmat használták fel a betörők és munkájukat olyan ügyesen végezték, hogy a rendőrségnek nem sikerült egyiket sem elfogni. Az egyik betörés Máté György kelmefestő Kelemen-utcai üzletében, a másik pedig Vass Sándor mozgófénykép-színházában történt. Mind a kettő egy időben, délből.